

Kodeks cywilny

Civil Code

KODEKS CYWILNY

reguluje stosunki cywilnoprawne między osobami fizycznymi i osobami prawnymi (KC art. 1).

CIVIL CODE

governs legal civil relationships between natural persons and legal persons (PCC 1997, p. 1).

1. OSOBA FIZYCZNA

1. NATURAL PERSON

kuratela curatorship, guardianship, wardship

być pod kuratelą to be under guardianship

ustanowić nad kims kuratelę to place someone under guardianship

kurator (*prawo cywilne*) guardian, curator, custodian, (*prawo karne*) probation officer

kurator procesowy guardian *ad litem*

kurator z wyboru guardian by election

ustanowić kuratora w osobie to appoint someone as guardian

małoletni, niepełnoletni infant, minor, under age

niepełnoletniość minority, infancy

opiekun guardian, warder, warden

być czymś opiekunem to be a guardian of somebody

osoba person

osoba fizyczna natural person, human being, natural being

osoba owdowiała widowed person

osoba rozwiedziona divorced person, divorcee

osoba stanu wolnego unmarried person, single person

osoba w separacji separated person

osoba zamężna married person

osoba znajdująca się pod opieką (kuratela) ward, charge

osobowość prawna legal personality, juridical personality, status of artificial person, status of legal entity

jednostka bez osobowości prawnej unincorporated association (UK)

pełnoletni adult, of age

pełnoletni domownik adult member of the household

być pełnoletnim to be of age, to be of full age

nie być pełnoletnim to be under age

stać się pełnoletnim to come of age, to become major, to attain one's majority

pełnoletność full age, full legal age, majority, age of majority
pełnoletność prawna legal majority
osiągnąć pełnoletność to attain the age of majority, to reach one's majority
pobyt stay
długość pobytu duration of stay
miejsce pobytu place of stay
podopieczny ward, charge
prawa publiczne civil rights
korzystać z praw publicznych to enjoy civil rights
ubezwłasnowolnić to incapacitate, to place under the care of a trustee / guardian, to interdict, to certify (UK)
ubezwłasnowolnienie incapacitation, deprivation of legal capacity, debility
postępowanie o ubezwłasnowolnienie proceedings for guardianship / receivership
wniosek o ubezwłasnowolnienie application for guardianship, petition in lunacy
ubezwłasnowolniony person legally deprived of his / her civic rights, incapacitated person
umysłowo chory mentally ill
niezrównoważony umysłowo of unsound mind
władza rodzicielska parental authority, parental responsibility (UK)
sprawować władzę rodzicielską to exercise parental authority
zamieszkały resident, domiciled, residing
zamieszkanie residence, domicile, abode, billet
miejsce zamieszkania place of residence, legal domicile
przeniesienie miejsca zamieszkania transfer of residence
zdolność do czynności prawnych capacity for acts in law, capacity to transact legal business, capacity to effect acts in law, ability to act
brak zdolności do czynności prawnych lack of capacity to perform acts in law
nabycie zdolności do czynności prawnych attainment of capacity to perform acts in law
ograniczona zdolność do czynności prawnych limited capacity to perform acts in law
pełna zdolność do czynności prawnych full capacity to perform / to effect acts in law
zdolność prawna legal capacity (POL), legal status (UK)
brak zdolności prawnej non-ability, incompetence, lack of legal capacity, want of capacity
posiadać zdolność prawną to have a legal capacity / legal status
zdolność procesowa capacity to act in court proceedings
zdolny do czynności prawnych capable of transacting legal business
być zdolnym do czynności prawnych to be capable of transacting legal business

---

DEFINICJE

DEFINITIONS

- Każdy człowiek od chwili urodzenia ma **zdolność prawną** (KC art. 8 § 1).
Every human being has **legal capacity** from the moment of birth (PCC 1997, p. 1).
  - **Nie mają zdolności do czynności prawnych** osoby, które nie ukończyły lat trzynastu, oraz osoby ubezwłasnowolnione całkowicie (KC art. 12).
Persons who have not attained thirteen years of age and persons completely incapacitated **do not have the capacity to perform acts in law** (PCC 1997, p. 2).
-

1. Natural person

-
- Termin „**osoba fizyczna**” oznacza każdego człowieka, który może być podmiotem stosunków cywilnoprawnych (TLR 2002, s. 11).
- The term “**individual**” means each and every person that can be the subject of legal and civil relations (TLR 2002, p. 11).
-
- Termin „**zdolność prawna**” oznacza zdolność do występowania w charakterze podmiotu (strony) w stosunkach cywilnoprawnych, tj. możliwość posiadania praw i obowiązków (TLR 2002, s. 12).
- The term “**legal capacity**” refers to the capacity to be the subject of legal and civil relations, i.e. the ability of possessing rights and duties (TLR 2002, p. 12).
-
- **Zdolność prawna** każdego człowieka zaczyna się w chwili urodzenia, a kończy w chwili śmierci.
- The **legal status** of a human person starts at birth and ends at death (GCSLE Law 1993, p. 97).
-
- **Ograniczoną zdolność do czynności prawnych** mają małoletni, którzy ukończyli lat trzynaście, oraz osoby ubezwłasnowolnione częściowo (KC art. 15).
- Minors who have attained thirteen years of age and persons partially legally incapacitated have a **limited capacity to perform acts in law** (PCC 1997, p. 3).
-
- **Pełną zdolność do czynności prawnych** nabywa się z chwilą uzyskania pełnoletności (KC art. 11).
- Full capacity to perform acts in law** is acquired at the moment of becoming an adult (PCC 1997, p. 1).
-
- **Pełnoletnim** jest, kto ukończył lat osiemnaście (KC art. 10 § 1).
- An adult** is a person who has attained eighteen years of age (PCC 1997, p. 2).
-
- **Pełnoletność osiąga się** w chwili ukończenia osiemnastego roku życia.
- The age of majority is attained** on the first moment of the eighteenth birthday (GSCE Law 1993, p. 136).
-
- Dla osoby ubezwłasnowolnionej częściowo ustanawia się **kuratelę** (KC art. 16 § 2).
- Guardianship** shall be established for a person who is partially incapacitated.
-
- **Kurator** (opiekun prawny) sprawuje opiekę i pieczę nad osobą i jej majątkiem, w przypadku gdy osoba taka (np. niepełnoletni lub umysłowo chory) nie jest w stanie prowadzić własnych spraw.
- The guardian** has the charge or custody of both the property and the person of one who is unable to manage their own affairs, such as a minor or mentally-disabled person.
-
- Osoba, która ukończyła lat trzynaście, może **być ubezwłasnowolniona** całkowicie, jeżeli wskutek choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego rodzaju zaburzeń psychicznych, w szczególności pijaństwa lub narkomanii, nie jest w stanie kierować swym postępowaniem (KC art. 13 § 1).
- A person who has attained thirteen years of age may **be** completely **incapacitated** where, due to mental illness, mental retardation or mental disturbances of any other kind, in particular alcoholism or drug addiction, s/he is incapable of controlling his/her behaviour (PCC 1997, p. 2).
-

■ **Miejscem zamieszkania** osoby fizycznej jest miejscowość, w której osoba ta przebywa z zamiarem stałego pobytu (KC art. 25).

The **place of residence** of a natural person is that place where that person stays with the intention of remaining permanently (PCC 1997, p. 5).

■ **Domicyl** oznacza miejsce stałego zamieszkania osoby, do którego zamierza ona wrócić, pomimo tymczasowej nieobecności. W prawie oznacza to, że można mieć różne miejsca zamieszkania, ale tylko jeden domicyl.

“**Domicile**” is the permanent residence of a person; a place to which, even if he or she were temporary absent, they intend to return. In law, it is said that a person may have many residences but only one domicile.

2. OSOBA PRAWNA

2. LEGAL PERSON

fundacja foundation, endowed institution, endowment

założyć fundację to establish a foundation, to set up a foundation

fundusz fund

fundusz inwestycyjny investment fund

towarzystwo funduszy inwestycyjnych investment fund corporation

jednostka organizacyjna organisational entity

organizacja pozarządowa non-governmental organisation

organizacja rządowa governmental organisation

osoba prawna legal person, legal entity, artificial person, juridical person, juristic person, corporation, body corporate, corporate personality, conventional person, fictitious person

osoba prawna podzielona divided legal entity

osoba prawna prawa prywatnego private corporation

osoba prawna prawa publicznego public corporation

osoba prawna zbiorowa corporation aggregate

państwowa osoba prawna state legal person

ustanowić osobę prawną to establish a legal entity, to form a legal entity

Skarb Państwa State Treasury

spółdzielnia cooperative, society, association, union, alliance

spółdzielnia budowlana building society (UK), building and loan association (USA)

spółdzielnia kredytowa cooperative credit association, credit union

spółdzielnia lokatorska housing association

spółdzielnia produkcyjna producers' cooperative, cooperative productive society

spółdzielnia rolnicza farmers' cooperative, farm cooperative, agricultural cooperative

spółdzielnia spóżywców cooperative retail society, consumers' cooperative

spółdzielnia zbytu marketing cooperative

założyć spółdzielnię to form a cooperative

zakład publiczny institution incorporated under public law

DEFINICJE

DEFINITIONS

- **Osoba prawna** jest osobą posiadającą niezależną osobowość prawną, tj. zdolność do wyrażania woli i zaciągania zobowiązań we własnym imieniu, jak również posiadającą zdolność procesową (EPBG 1996, s. 145).

For legal purposes, a **legal entity** is an independent person who has the capacity to contract and be sued independently and separately from any other person (EPBG 1996, p. 144).

- **Osobami prawnymi** są Skarb Państwa i jednostki organizacyjne, którym przepisy szczególne przyznają osobowość prawną (KC art. 33).

Legal persons are the State Treasury and those organisational entities upon which specific provisions of law confer legal personality (PCC 1997, p. 6).

- **Fundusz inwestycyjny** jest osobą prawną, której wyłącznym przedmiotem działalności jest lokowanie środków pieniężnych zebranych publicznie lub niepublicznie, [...] w papiery wartościowe i inne prawa majątkowe (FundInwU art. 2 § 1).

An **investment fund** is a legal person whose exclusive object is to invest pecuniary means accumulated publicly and non-publicly, ... in securities and other property rights.

- **Spółdzielnia** to dobrowolne zrzeszenie nieograniczonej liczby osób, o zmiennym składzie osobowym i zmiennym funduszu udziałowym, które w interesie swych członków prowadzi wspólną działalność gospodarczą (PrSpółdz art. 1 § 1).

A **cooperative** is a voluntary association of an unlimited number of persons, of variable composition and variable share fund, which carries on joint economic activity in the interests of its members.

- **Skarb Państwa** jest w stosunkach cywilnoprawnych podmiotem praw i obowiązków, które dotyczą mienia państwowego nie należącego do innych państwowych osób prawnych (KC art. 34).

The **State Treasury** is, in civil law relationships, the subject of the rights and duties which pertain to the State property that does not belong to other State legal persons (PCC 1997, p. 6).

- Według Ustawy z 1985 r. o spółdzielniach mieszkaniowych, „**spółdzielnia mieszkaniowa**” oznacza stowarzyszenie bądź inne towarzystwo nieprowadzące działalności zarobkowej, założone w celu budowy, remontu lub zarządzania budynkiem mieszkalnym.

Under the Housing Associations Act 1985, “**housing association**” is a society or company not trading for profit, established so as to construct, improve or manage houses (CDL).

- W Anglii termin „**Skarb państwa**” odnosi się do resortu rządu, na czele którego stoi Minister Skarbu (*Chancellor of the Exchequer*), a które zajmuje się finansami oraz polityką gospodarczą i monetarną państwa.

In England, the term ‘**Treasury**’ refers to the government department, headed by the Chancellor of the Exchequer, concerned with the finances and economic and monetary policy of the nation (CDL).

3. MIENIE

3. PROPERTY

dobra materialne tangible property

grunt land

grunt rolny agricultural land

wfadać gruntem to occupy the land

wfadanie gruntem occupation of land

wchodzić we wfadanie gruntem to enter into occupation of land

majątek 1. assets and liabilities 2. estate, property

majątek nieruchomy real assets, real estate

majątek ruchomy movable assets / property

majątek spółki assets and liabilities of a company / partnership

nabyć majątek to acquire assets

podział majątku distribution of assets

rozporządzać majątkiem to dispose of assets and liabilities

zarządzać majątkiem to administer assets and liabilities

mienie property, assets

mienie osób trzecich assets of third parties

nabycie mienia acquisition of property

przestępstwo przeciwko mieniu crime against property

sprzedać mienie to sell assets, to dispose of assets

wydać mienie to release assets and liabilities

naruszenie praw do ziemi trespass to land

nieruchomość real property, realty, real estate, immovables

nieruchomość posiadana na własność bez ograniczeń freehold property

nieruchomość rolnicza agricultural rural estate, agricultural real property

nieruchomość służebna servient tenement

nieruchomość ułamkowa fractional tenement

nieruchomość władająca dominant tenement

tytuł (prawo) do nieruchomości title to real property

wartość nieruchomości value of real property

wyjawienie nieruchomości disclosure of real property

zająć nieruchomość to seize real property / estate

zajęcie nieruchomości seizure of real property

przedmiot majątkowy proprietary item

ruchomości, własność ruchoma movables, chattels, movable goods

naruszenie praw do własności ruchomej trespass to chattel

wycena ruchomości valuations of movable tangible property

zajęcie ruchomości seizure of chattels

rzeczoznawca majątkowy property expert, property appraisal expert, property valuer

rzeczy nieruchome immovables

rzeczy ruchome movables

umowa o ograniczeniu lub wyłączeniu ustawowej wspólności majątkowej contract to limit or exclude statutory joint marital property

własność ziemi landed property

DEFINICJE

DEFINITIONS

■ W myśl prawa polskiego **mieniem** jest własność i inne prawa majątkowe (KC art. 44).
Under Polish law, the **property** shall be the right of ownership and other property rights (PCC 1997, p. 8).

■ Energia elektryczna, gaz, ciepło, zimno i tym podobne są uważane za **dobra materialne** (77 / 388 / EWG Art. 5 RZ).

Electric current, gas, heat, refrigeration, and the like are considered **tangible property** (77 / 388 / EEC, OJ L. 145, 13.6.1977).

Majątek osobisty ruchomy dzieli się na:

- 1) prawa majątkowe na nieruchomości (**dzierżawa ziemi**) i
- 2) ruchomości w majątku osobistym (**przedmioty roszczenia i rzeczy w faktycznym posiadaniu**).

Personal property may be subdivided into:

- 1) chattels real (**leaseholds in land**) and
- 2) chattels personal (**choses in action and choses in possession**).

■ **Majątek ruchomy osobisty** nie obejmuje gruntu.

Personal property (personalty) refers to property other than land.

■ **Nieruchomościami rolnymi (gruntami rolnymi)** są nieruchomości, które są lub mogą być wykorzystywane do prowadzenia działalności wytwórczej w rolnictwie w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej, nie wyłączając produkcji ogrodniczej, sadowniczej i rybnej (KC art. 46).

Agricultural rural estates (agricultural lands) are real estates which are or can be used for agricultural production, both plant and animal production, not excluding gardening, horticulture and fisheries (PCC 1997, p. 8).

■ **Nieruchomościami** są części powierzchni ziemskiej stanowiące odrębny przedmiot własności (**grunty**), jak również budynki trwale z gruntem związane lub części takich budynków, jeżeli na mocy przepisów szczególnych stanowią odrębny od gruntu przedmiot własności (KC art. 46 § 1).

Real property is part of the earth's surface which constitutes a separate object of ownership (**land**) as well as buildings permanently attached to the land or parts thereof, if by special provisions they are an object of ownership separate from the land (PCC 1997, p. 8).

■ **Nieruchomość („real estate”)** – amerykańskie określenie nieruchomości takich jak grunty, budynki lub prawa własności do gruntów. Angielski synonim to **„real property”** (EPBG 1996, s. 199).

The American term **‘real estate’** means immovable property such as land and buildings and rights over or in land. **‘Real property’** is the English synonym for real estate (EPBG 1996, p. 198).

■ Od początku XVII w. w Anglii grunt powszechnie nazywano **„mieniem nieruchomym”**, zaś pozostały majątek – **„mieniem ruchomym”**, a to tylko dlatego, że grunt można było odzyskać w **powództwie rzeczowym**, zaś mienie ruchome tylko w **powództwie o od-**

szkodowanie (zaspokojenie roszczenia). W powództwie rzeczowym według prawa angielskiego chodzi o **wydanie danej rzeczy**; z kolei w powództwie o zaspokojenie roszczenia można domagać się jedynie **odszkodowania**.

From the early 17th century on, in England, land was commonly called '**real property**' and chattels were called '**personal property**' merely because land could be recovered in a **real action**, but chattels could be made the subject of a **personal action** (MLU). A real action (also known as an **action in rem**) in English law is an action in which a **specific thing is recovered**; a personal action (also known as an **action in personam**) gives **damages** only.

4. PRZYNALEŻNOŚĆ

4. APPURTENANCE

przynależność nieruchomości accessory to real estate, appurtenance to realty

przynależność rzeczy appurtenance, accessory to a thing, thing appurtenant

przynależny appurtenant, accessory, belonging to, ancillary, appertaining, connected

rzecz główna principal thing

DEFINICJE

DEFINITIONS

■ **Przynależnościami** są rzeczy ruchome potrzebne do korzystania z innej rzeczy (**rzeczy głównej**) zgodnie z jej przeznaczeniem, jeżeli pozostają z nią w faktycznym związku odpowiadającym temu celowi (KC art. 51 § 1).

Appurtenances are defined as movable things required to make use of another thing (**principal thing**) in accordance with the designation if they have a factual link with the latter corresponding to that purpose (PCC 1997, p. 9).

5. POŻYTKI

5. FRUITS, PROFITS, PROCEEDS

pożytki fruits, profits, proceeds, benefits, emblements

pożytki cywilne rzeczy civil fruits of a thing, civil profits, proceeds arising from rights

pożytki gruntu sąsiadującego profits of a neighbouring piece of land

pożytki naturalne natural emblements / fruits / proceeds

pożytki naturalne rzeczy natural fruits of a thing, natural proceeds

pożytki prawa fruits from a right, proceeds from right

pożytki prawne legal emblements

pożytki przemysłowe industrial yields

pożytki rzeczy profits of a thing

wysokość nadpłaty amount of excess payment; ~ **prolongacyjnej** extension fee amount
wysokość opodatkowania amount of the tax
wytyczne guidelines; ~ **firmy** company guidelines
wywiad środowiskowy preplacement inquiry (USA), home study (USA), adoption assessment (USA), adoptive family study
wywiązywać się ze zobowiązania to meet one's obligation
wywóz exportation; **czasowy** ~ temporary exportation
wziąć udział w przedsięwzięciu to take part in an operation
wzór formularza wpłaty gotówkowej standard form for cash payments

Z

z urzędu ex officio

zabezpieczenie security, securing; ~ **długu** security for the debt; ~ **generalne** comprehensive security; ~ **majątku dłużnika** securing the debtor's assets; ~ **na majątku podatnika** securing a taxpayer's property; ~ **należności** securisation of dues; ~ **praw** securing the rights; ~ **ryczałtowe** flat-rate security; ~ **wierzytelności** security interest; ~ **wykonania zobowiązań podatkowych** securing the satisfaction of tax liabilities

zachować należytą staranność to exercise due diligence

zadanie task, assignment

zadłużenie indebtedness

zadłużony indebted, in debt, in arrears

zadośćuczynien|ie remedy; **domagać się ~ia w wysokości ... zł za szkodę majątkową** to seek an award of PLN ... in respect of pecuniary damage

zagadnienie question, point, issue; ~**ie prawne** point of law

zająć się skomplikowanymi zagadnieniami prawnymi to address complicated points of law

zajęcie (*posada, zatrudnienie*) billet

zajęci|e attachment, seizure; **dokonanie ~a u osoby trzeciej** garnishment (USA) ~/**konfiskata towaru** seizure of goods; ~**e kwoty świadczenia alimentacyjnego** attachment order for the amount of maintenance (EU); ~**e majątku** attachment; ~**e praw** attachment of rights, seizure of rights; ~**e poborów/zarobków** attachment of earnings (UK); ~**e sądowe** stop order; ~**e zarobków** wage garnishment

zakaz dyskryminacji pracowników no discrimination in employment, no employment discrimination; ~ prohibition of competition, non-competition; ~ **po ustaniu stosunku pracy** non-competition after employment relationship ends; ~ **w czasie trwania stosunku pracy** non-competition during employment

zakład establishment, plant; ~ **hotelarski** hotel establishment; ~ **komunalny** communal establishment; ~ **opieki zdrowotnej** health service centre; ~ **pracy** establishment, working place, workplace, employing institution, employing establishment; ~ **pracy chronionej** sheltered workshop; ~ **prowadzący działalność kulturalną, artystyczną, sportową, naukową, edukacyjną, rozrywkową** establishment supplying services relating to cultural, artistic, sporting, scientific, educational, entertainment activities; ~ **prowadzący działalność w zakresie kultury, oświaty, turystyki i wypoczynku** establishment operating in the field of culture, education, tourism and leisure; ~ **świadczący usługi dla ludności** establishment providing services to the public; ~ **Ubezpieczeń Społecznych** Social Insurance Institution

zakładowa organizacja związkowa trade union organisation of an establishment, trade union active at work establishment

zakładowy system emerytalno-rentowy company pension scheme, occupational pension scheme

zakładowy układ zbiorowy intra-company collective agreement; ~ **pracy** single establishment agreement, collective agreement for a single work establishment

- zakończyć** to end, to bring to an end, to complete, to conclude, to close, to discontinue, to finish, to shut down; ~ **bieżące interesy spółki** to close the current business of the company/partnership, to close the day-to-day operations of the company/partnership; ~ **działalność gospodarczą** to close the business; ~ **działalność spółki** to close the partnership's/company's business; ~ **związek** to end a relationship
- zakres** scope, range; ~ **obowiązków** scope of duties; ~ **obowiązków pracownika** duties of the employee; ~ **opodatkowania** scope of taxation
- zaksięgować** to enter up, to account for
- zaległość/ci** arrearage/arrears, arrearages; ~ **podatkowa** tax arrears
- zaokrąglić podstawę opodatkowania** to round the taxable base
- zapewniać bezpieczeństwo** to ensure safety
- zapewniać bezpieczne i higieniczne warunki pracy** to ensure safe and hygienic working conditions
- zapis** entry, record; **wprowadzić** ~ **do księgi** to make an entry in the ledger; ~ **korygujący** adjusting entry, adjustment; ~ **księgowy** record, entry; ~ **po stronie Ma** credit entry; ~ **po stronie Wn** debit entry; ~ **powtarzany** repeated entry; ~ **złożony** compound entry
- zapłodnienie in vitro** in vitro fertilization
- zapobiec poczęciu** to prevent conception
- zapowiedzi** bans of matrimony, bans of marriage, bans
- zarabiać** to earn (wages)
- zarejestrować się** to become registered, to register, to get registered; ~ **spółkę** to register a company/partnership
- zarejestrować urodzenie** register a birth
- zareczyć się** to get engaged, to become engaged
- zareczyny** engagement, betrothal
- zarob|ek/zysk** earnings, pay; **miesięczne** ~**ki** monthly pay; **przeciętne** ~**i** average earnings; **wysokie** ~**ki** high earnings; **wystarczające** ~**ki** adequate earnings; ~**ki na rękę** take-home pay; ~**ki ogółem** total earnings; ~**ki zależne od jakości pracy** performance-related pay
- zarząd** management board (POL), board of directors (UK, USA); **odwoływać** ~ to remove/to dismiss the management board; **prezes** ~**u** president of the management board; **powołać** ~ to appoint the management board; **regulamin** ~**u** management board's by-laws; **sprawozdanie** ~**u** directors' report, report of the management board; ~ **komisaryczny** receivership; ~ **przymusowy nad majątkiem** mandatory administration of the assets; ~ **własny upadłego** bankrupt's self-administration; **zwykły** ~ ordinary household management
- zarządca** court supervisor, administrator; ~ **majątku** administrator of the estate; ~ **przymusowy** mandatory administrator (POL), receiver (UK); ~ **własny** self-administration
- zarządzanie firmą** business management
- zarządzenie tymczasowe nakazujące komuś łożenie ... zł na zaspokojenie potrzeb rodziny** interim periodical payments order requiring someone to pay ... Polish zloty for maintenance
- zarządzenie w sprawie alimentów na dziecko (Irlandia Północna) z 1991** Child Support (Northern Ireland) Order 1991
- zarzucać komuś** to take issue with someone
- zarzut** plea, plea in law, allegation; ~ **faktyczny** charge; ~ **naruszenia artykułu ...** plea alleging infringement of article ...; ~ **oszustwa** allegation of fraud; **zaprzeczać** ~**om** to deny allegations
- zasad|a** principle; **formułować** ~**y** to formulate principles; **stosować** ~**y** to apply principles; ~**a bezpośredniości (POL)** principle of directness; **wpajać** ~**y moralności** to in-

culcate someone with moral principles; **~a dyspozycyjności/ rozporządzalności (POL)** principle of parties' autonomy, principle of procedural initiative of the parties, principle of party control, principle of party disposition; **~a jawności/ publiczności (POL)** principle of public hearing, principle of public proceedings; **~a koncentracji materiału dowodowego** principle of concentration of the material submitted in court proceedings (USA); **~a kontrydiktoryjności/ sporności (POL)** principle of adversarial proceedings, principle of contradictoriness, principle of an adversarial process; **~a prawdy formalnej/ sądowej/ prawniczej (POL)** principle of formal truth; **~a prawdy materialnej/ obiektywnej (POL)** principle of substantive truth; **~a równości pracowników** principle of equality of employees; **~a równości stron/ równouprawnienia (POL)** principle of equality of parties; **~a swobodnej oceny dowodów (POL)** principle of free evaluation of evidence; **~a swobody nawiązania stosunku pracy** principle that employment relation is to be entered into freely; **~a uprzywilejowania pracownika** employee privilege principle; **~a ustności (POL)** principle of orally conducted proceedings, principle of oral proceedings, principle of verbal participation; **~y likwidacji** rules for liquidation; **~y moralności** moral principles; **~y postępowania cywilnego (UK)** Civil Procedure Rules; **~ rachunkowości** accounting principles

zasif|ek benefit, allowance; **pobierać ~ek dla bezrobotnych** to be on the dole; **~ek chorobowy** sickness allowance, sickness benefit (*paid by social security*), sick pay (*paid by employer*); **~ek „kurionówka” (potocznie)** dole; **~ek macierzyński** maternity benefit; **~ek mieszkaniowy** housing allowance, accommodation allowance, rent allowance, rent subsidy; **~ek na dziecko** child maintenance bonus; **~ek opieki społecznej** welfare payment; **~ek pielęgnacyjny** nursing benefit; **~ek pogrzebowy** death grant; **~ek porodowy** postnatal allowance; **~ek rodzinny** family allowance, family income supplement, family maintenance bonus; **~ek szkoleniowy** training allowance, education allowance; **~ek tymczasowy** benefit payable on a provisional basis; **~ uzupełniający** supplementary allowance; **~ek wychowawczy** child-care benefit, childcare benefit; **~i dla bezrobotnych** benefits for unemployed persons, unemployment benefits

zaskarżalny actionable

zasoby resources, reserves; **~ludzkie** manpower, human resources; **~naturalne** natural resources

zaspokoić zaległość podatkową to satisfy tax arrears

zastaw 1. lien 2. pledge; **~ skarbowy** tax lien

zastępstwo procesowe legal representation, representation in proceedings at law

zaświadczenie certified statement, certificate; **~ o braku przeszkód zawarcia małżeństwa** certificate of no impediment to an intended marriage; **~ o niezdolności do pracy** certificate of incapacity for work, certificate of disability to work; **~ o rejestracji** registration certificate

zatrudnić na okres próbny to engage on probation

zatrudnien|ie occupation, position, employment, job, work; **bezpieczeństwo ~ia** job security; **krótki okres ~ia** short-time working; **niepełne ~ie** underemployment; **nieprzerwane ~ie** uninterrupted work; **odmowa ponownego ~ia** refusal to re-employ; **pełne ~ie** full employment; **pierwsze ~ie** first job; **planowanie ~ia** manpower planning; **podwójne ~ie** holding of two jobs; **powrót do ~ia** return to employment; **samo~ie** self-employment; **statystyka ~ia** employment statistics; **zwiększyć możliwość ~ia** to boost employment

zatwierdzenie sprawozdań finansowych financial statements approval

zawiadomienie notification, notice; **~ o doręczeniu pozwu** notice of service; **~ o istocie roszczenia** notice of substance of claim; **~ o odwołaniu, pismo rewizyjne, pismo zawierające apelację** notice of appeal

zawieszenie stay; **~ egzekucji** stay of execution; **~ postępowania upadłościowego** stay of bankruptcy proceedings; **~ stosunku pracy** temporary layoff

- zawiniona utrata uprawnień** loss of the qualifications through the employee's own fault
- zawód** profession, occupation; **doskonalenie** ~owe w miejscu pracy in-company training; **dostęp do** ~u access to a profession; **doświadczenie** ~owe professional experience; **etyka** ~u prawniczego legal ethics; **grupa** ~owa occupational group; **izba** ~owa professional body, professional society; **kształcenie** ~owe vocational training; **wykonywać wolny** ~ to practice a freelance profession, to pursue a liberal profession; **wykonywać** ~ to exercise a profession; ~y **medyczne** paramedical professions; ~ **artysty** artistic profession; ~ **finansisty** financial occupation; ~ **handlowy** trade occupation; ~ **literata** literary profession; ~ **prawniczy** legal profession; ~ **regulowany** regulated profession; ~ **samodzielny** self-employment; ~ **usługowy** service occupation; ~ **wolny** liberal profession, independent profession, learned profession
- zażalenie** complaint; **rozpoznawać** ~ie to investigate a complaint; ~ **na odmowę zwolnienia od kosztów sądowych** complaint against the decision on refusing legal aid; ~ **na postanowienie sądu** interlocutory appeal; **składać/wnosić** ~ie to bring/to file/to lodge /to make a complaint
- zbankrutować** to go bankrupt, to go into bankruptcy, to become bankrupt/insolvent, to go bust, to go to the wall, to come to smash
- zdać z czegoś relację** to give an account of events
- zdjęcie paszportowe** passport photograph, passport size photograph
- zdobyć wsparcie finansowe** to win financial support
- zdolności rodzicielskie** parenting skills
- zdolność** capability, capacity; ~ **do pracy** working capacity, employability, fitness for work; ~ **do zawarcia małżeństwa** capability for contracting marriage, capacity to marry, matrimonial capacity, capacity to enter into the marriage; ~ **kredytowa** creditworthiness; ~ **upadłościowa** capacity to go bankrupt; **czasowa nie~ do pracy** temporary incapacity to work/unfitness for work
- zdrad|a małżeńsk|a** adultery, marital/conjugal infidelity; **być winnym** ~y ~iej to be guilty of adultery; **oskarżyć kogoś o** ~ę ~ą/o **cudzołóstwo** to accuse someone of adultery; **popęlnić** ~ę ~ą to commit adultery; **rzekoma** ~a ~a alleged adultery; **udowodnić** ~ę ~ą to prove adultery; **wypierać się** ~y ~iej to deny adultery
- zdrowie** health; **dbałość o** ~ concern for health; **chronić życie i** ~ **pracowników** to protect the health and life of employees
- zebran|ie** meeting; ~ie **personelu** personnel meeting; **przewodniczyć** ~iu zarządu to preside at board meetings; **uczestniczyć w** ~iu zarządu to attend the board meeting; ~ie **wierzycieli** meeting of creditors; ~ie **zarządu** management board meeting
- zerwać plombę** to break the seal
- zerwać** to break off; ~ **kontakt** to break off contact; ~ **zaręczyny** to break off one's engagement, to end an engagement
- zerwanie** break, severance, breaking up, splitting up; ~ **kontaktów/więzi pomiędzy** severance of links between
- zespół** team; ~ **Rejestracji Pracowników Urzędu Spraw Wewnętrznych** (UK) Home Office Worker Registration Team
- zeznan|ie** testimony, tax return; **falszywe** ~ie false testimony; **pisemne** ~ie written testimony; **pisemne** ~ie **pod przysięgą** deposition; **składać** ~ia to give/to provide testimony, to give evidence; **ustne** ~ie oral testimony; **wiarygodne** ~ie reliable testimony; **wymuszone** ~ compelled testimony; **wysłuchać** ~ń to hear testimony; ~ie **naoczne-go świadka** eyewitness testimony; ~ie **pod przysięgą** testimony under oath; ~ie **podatkowe** tax return, tax declaration; ~ie **roczne** annual tax return; ~ie **świadka** witness statement; ~ie **w sądzie** court testimony; ~ie **wstępne** preliminary tax return; ~ie **złożone pod przysięgą** perjured testimony
- zeznawać pod przysięgą** to give evidence on oath

zezwozenie na wniesienie odwołania leave to appeal

zgłaszający declarant

zglaszenie |ie declaration, registration; **przyjac** ~ie **celne** |ie to accept a customs declaration; **sprostowac** ~ie to amend the declaration; **sprostowanie** ~ia amendment to the declaration; **uniewaznic** ~ie to invalidate a customs declaration; **uznac** ~ie **za prawidlowe** to recognise the declaration to be correct; **weryfikowac** ~ie to verify the declaration; ~ie **celne** to invalidate a customs declaration ~ **celne** customs declaration; ~ **pisemne** declaration in writing; ~ie **uchwal do rejestru** filing of resolutions in/with the register; ~ie **uproszczone** simplified declaration; ~ie **ustne** oral declaration

zgon death, decease; **przyczyna** ~u cause of death; ~ **partnera** death of the partner

zgrupowanie |ie meeting, assembly, gathering; **nadzwyczajne** ~ie **wspolnikow** extraordinary general meeting; **odbywac** ~ie **wspolnikow** to hold a meeting of shareholders; **walne** ~ie general meeting, general assembly; **walne** ~ie **akcjonariuszy** general meeting of shareholders; **walne** ~ie **wspolnikow** Annual General Meeting (AGM) (UK), Annual Stockholders Meeting (USA); **wstepne** ~ie **wierzycieli** preliminary meeting of creditors; **zawiadomienie o zwołaniu** ~ia notice convening the meeting; ~ie **wierzycieli** meeting of creditors, creditors' assembly; **zwyczajne** ~ie **wspolnikow** annual general meeting, annual general assembly, annual meeting of shareholders; ~ie **wspolnikow** shareholders' meeting, general meeting, Meeting of Shareholders; **zwołac** ~ie to convene/to summon a meeting of shareholders

zniec son-in-law

zloza reserves, deposits; ~ **mineralow** mineral deposits; ~ **ropy** oil reserves

zlozyc to submit, to file; ~ **deklaracje podatkowa** to submit a tax declaration; ~ **odpowiedz** to file an answer; ~ **oswiadczenie** to make a declaration; ~ **pismo procesowe do sadu** to file a pleading with the court; ~ **powodztwo** to file a claim/complaint; ~ **propozycje układowa** to submit/to file an arrangement proposal; ~ **rezygnacje** to submit a resignation; ~ **šrodek zaskarzenia od orzeczenia** to challenge a judgment; ~ **wniosek o przesłuchanie dwóch następných świadców** to request the court to question two other witnesses; ~ **wniosek o przysposobienie** to file/to submit a petition for adoption, to apply for an adoption order; ~ **wniosek o ustanowienie kuratora** to make/to submit an application for curatorship; ~ **wniosek o wydanie aktu urodzenia** to submit a birth certificate request; ~ **wymówienie** to quit, to give notice, to sign off; ~ **zabezpieczenie** to provide security, to provide a guarantee

zmiana |a (*w pracy*) shift; **nocna** ~a night shift; ~a **brzmienia firmy** change in the business name; ~a **układu** amendment to the arrangement; ~a **umowy spółki** amendment to the company deed, amendment to the articles of association; ~y **w strukturze zatrudnienia** change in employment structure

znak handlowy trademark

znak skarbowy duty stamp; ~ **akcyzy** excise-duty stamp

znak towarowy trade-mark

znak urzędowy official mark

zniesienie wspólności majątkowej dissolution/termination of community property

zniesc bariery celne to remove tariff walls

znosić to extinguish; ~ **prawo** to extinguish a right

zobowiazania |ie commitment, obligation, liability, accounts payable (*księgowo*); **niewykonanie** ~ia non-fulfilment of an obligation, non-performance of an obligation; **odzyskiwac naleznosci z tytułu** ~ń **alimentacyjnych** to recover maintenance claims; **przyjac** ~ie to assume an obligation; **spłacic** ~ie to discharge a liability; **uregulowac** ~a to settle liabilities; **uznac** ~ia to acknowledge obligations; **wykonalc** ~ie to fulfil an obligation, to perform an obligation; **wykonanie** ~ia performance of an obligation; **wymagalność** ~ń due date for obligations; **wypelnic** ~ie to discharge an obligation; **wypelniac** ~ia to

meet commitments; **wypełnienie** ~ia fulfilment of an obligation, performance of an obligation; **wysokość** ~ia **podatkowego** amount of tax liability; **zaciągnąć** ~ie to contract an obligation; **zakres** ~ń **alimentacyjnych** extent of maintenance obligation; **zestawienie** ~ń (*księgowych*) schedule of accounts payable; ~ia **alimentacyjne wynikające ze stosunków rodzinnych, pokrewieństwa, małżeństwa lub powinowactwa** maintenance obligations arising from a family relationship, parentage, marriage or affinity; ~ie **alimentacyjne** maintenance obligation, maintenance liability; ~ie **alimentacyjne rodziców wobec dzieci** maintenance obligations of parents towards their children; commitment; ~ie **cywilne** civil obligation, legal duty; ~ie **długoterminowe** long-term obligation; ~ie **do zaniechania działania** obligation to refrain from an act; ~ie **dodatkowe** accessory obligation; ~ie **fakultatywne** facultative obligation; ~ie **finansowe** financial commitment; ~ie **gatunkowe** obligation as to species, specific debt; ~ie **indywidualne** several liability; ~ie **krótkoterminowe** short-term obligation; ~ie **międzynarodowe** international obligation; ~ie **należne** (*jeszcze nieuregulowane*) commitments still outstanding; ~ie **naturalne** natural/moral obligation; ~ie **negatywne** negative obligation; ~ie **niepodzielne** indivisible obligation; ~ie **niewymagalne** immature debt, unmatured obligation, debt which is not yet mature; ~ie **o charakterze ciągłym** continuous obligation; ~ie **okresowe** seasonal obligation; ~ie **pieniężne** pecuniary obligation, liability; ~ie **podatkowe** tax liability; ~ie **podzielne** severable liability, divisible obligation; ~ie **przedawnione** extinct obligation; ~ie **przemienne** alternative obligation; ~ie **przyszłe** prospective obligation; ~ie **rodzajowe** obligation in kind, debt which is determined by description; ~ie **solidarne** joint and several liability; ~ie **sporne** disputed debt, bad debt, contentious obligation; ~ie **szacunkowe** estimated liability; ~ie **traktatowe** treaty obligation; ~ie **uboczne** collateral obligation; ~ie **umowne** contractual obligation; ~ie **ustawowe** legal obligation, statutory obligation, perfect obligation; ~ie **warunkowe** conditional obligation, contingent liability; ~ie **weksłowe** obligation resulting from a bill of exchange; ~ie **wymagalne** due obligation; ~ie **wzajemne** mutual obligation, reciprocal obligation, counterpart obligation; ~ie **z tytułu dostaw** trade accounts payable; ~ie **z tytułu emisji obligacji** bonds payable; ~ie **z tytułu gwarancji** guarantee obligation; ~ie **z tytułu napraw gwarancyjnych** liability under a product warranty; ~ie **z tytułu wynagrodzeń** payroll liability; ~ie **zabezpieczone hipoteką** liability secured by mortgage; ~ie **zabezpieczone zastawem** liability secured by pledge; **zaległe** ~ie **podatkowe** overdue tax liability

zobowiązywać kogoś to put/to place someone under an obligation

zrezygnować z prawa do roszczeń alimentacyjnych to renounce one's right to maintenance

zwalniać to release; ~ **z pracy** (*robotników*) to discharge, to dismiss, to lay off

związek | **ek** 1. (*wspólnota*) relationship, union 2. (*więź*) bond, tie; ~**ek homoseksualny** single-sex union, same-sex union; ~**ek małżeński** matrimony, marriage, conjugal union, marital relation/relationship, matrimonial/marital union; ~**i rodzinne** family relationships, family ties; **konsensualny** ~**ek monogamiczny** consensual monogamous union; **monogamiczny** ~**ek małżeński** monogamous marriage; **zawrzeć** ~**ek małżeński** to enter into marriage, to enter into matrimonial union

związek zawodowy trade union, labor union (USA); **branżowy** ~ industrial union, vertical union; ~ **kontrolowany przez pracodawcę i mu podporządkowany** company union, house union; ~ **pracowników fizycznych** blue-collar union, manual workers' union; ~ **pracowników służb publicznych** union of civil servants; ~ **pracowników umysłowych** white-collar union, non-manual workers' union; **zrzeszać się w** ~ ~, **zakładać** ~ ~ to associate

związkowy mąż zaufania shop steward

zwierzchnik superior

zwolnić kogoś ze zobowiązania to absolve/to discharge/to exempt someone from an obligation

zwolnić posadę (*stanowisko*) to vacate a post/position

zwolnić pracobiorcę to dismiss an employee

zwolnieni|e dismissal, discharge (from employment), disemployment, expulsion, firing, layoff, release (from employment); **zbiorowe/masowe** ~a mass dismissals; **całkowite** ~e **od cła** total relief from duty; **przyznać** ~e **od kosztów sądowych** to grant an exemption from court costs/fees; **tymczasowe** ~e lay-off; ~e **chorobowe/lekarskie** sick leave/note, excuse; ~e **na poszukiwanie pracy** leave for job search; ~e **z pracy z przyczyn ekonomicznych** dismissal on economic grounds, lay-off; ~e **kapitałowe** participation exemption; ~e **od cła** relief from duty, exemption from duty, remission of duty; ~e **od kosztów sądowych** exemption from court costs/fees; ~e **od złożenia zabezpieczenia** release from the obligation to provide security, guarantee waiver; ~e **z długu** release from debt

zwolniony exempt

zwrot refunding, repayment; ~ **kosztów podróży i pobytu** reimbursement of travel and subsistence expenses; ~ **w naturze** restitution in specie, restitution in kind

zysk profit, income; ~ **do podziału** distributable profit, distributable income; ~ **przypadający udziałowcowi** profit falling to a partner/shareholder, profit due to a partner/shareholder; **pobrać tytułem** ~ u to receive as profit, to receive in respect of profit; **podział** ~|ów distribution of profits, division of profits, allocation of profits; **poziom** ~u level of profit; **pożądany** ~ desired level of profit; **wypracować** ~ to earn a profit; **uczestniczyć w** ~u to participate in profits; **uczestniczyć w** ~u **proporcjonalnie do wkładu** to participate in profits proportionally to contribution/in proportion to one's contribution

Ż

żądać to demand, to request; ~ **posłuszeństwa** to demand obedience; ~ **wyjaśnień od kogoś** to request somebody to provide explanations, to request explanations from somebody, to call on somebody to furnish explanations; ~ **zadośćuczynienia** to seek remedy

żądani|e claim; ~a **pracowników** requisitioning of workers; ~a **stron** forms of order sought (EU); ~a/**roszczenia płacowe** wage demands; ~e **poddania się badaniom lekarskim lub psychiatrycznym** request for physical or mental examination (USA); ~ **powództwa** relief sought; ~e **przyznania pewnych faktów** request to admit (USA); ~e **wydania dokumentów i rzeczy** request for production of documents and things; **uwzględnić** ~e **powoda** to grant the plaintiff's/claimant's request, to allow the claim

żegluga navigation, sailing; ~ **morska** sea navigation; ~ **śródlądowa** inland navigation

żołnierz zawodowy professional soldier

żona wife; **były mąż**/~ ex-husband/ex-wife; **przyszła** ~ bride-to-be; ~ **maltretowana przez męża** battered wife